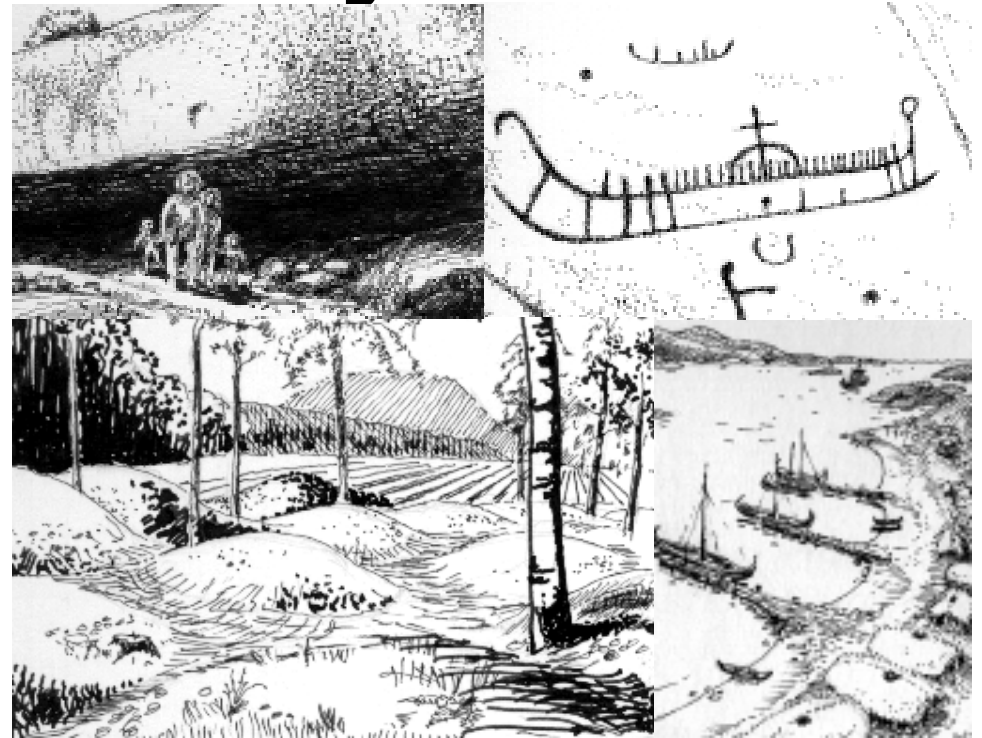

Årsmelding fra komiteene

Tegning: Jostein Rø

Inkalling til årsmøte

Kaupangprosjektets årsmøte avholdes
tirsdag 23. februar kl. 19.00 på Tjodalyng
- Se årsmøtes dagsorden side 7.

Freddy Svanberg

Lederen
har ordet

ET SKRITT VIDERE!

1 998 ble på mange måter et viktig år for Kaupangprosjektet.

Først og fremst fikk vi en sterk fokus på Kaupang, i og med at de arkeologiske myndigheter bestemte seg for å sette i gang med fornyet utgravning i området.

Dernest greide vi å få gjennomslag for ideen om en 1200 års markering av kaupangen.

Denne markeringen vil skje i år 2000, med blant annet en Kaupang-utstilling som en av attraksjonene.

Og så gjennomførte vi en vikingleir for skolebarn med over 700 besøkende, og vi hadde

rekordsesong i informasjonsteltene på Kaupang, der over 3000 var på besøk.

Vi tok også kraftig tak i den dårlige samvittigheten - manglende tilbud til medlemmene, og nedsatte en hurtigarbeidende og effektiv komite, som på kort tid fikk fram et program til årtusenskiftet, med foredrag, reiser, fester og andre tilbud. Ja sogar et reiseprogram flere år framover.

Det endelige målet, et oldtidssenter på Kaupang, lyser fremdeles i det fjerne, men vi har tatt noen viktige skritt på veien og det må vi være fornøyd med.

Husk vår porselenserie - 1998 Utgaven:

Krus kr 220

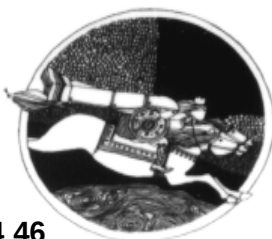
Tallerken kr 230

For bestilling kontakt:

Ingjerd tlf: 33 18 34 46

Gro tlf: 33 12 47 36

Gjert tlf: 33 12 51 51

I Skiringsalens skoger - Et skoleprosjet

Kaupangprosjektets tiltak for barn og unge «I Skiringsalens Skoger» startet med en ide sommeren 97. Tidlig på høsten samme år startet vi planleggingsarbeidet.. Det ble tatt kontakt med skolemyndighetene i Sandefjord Larvik, og en søknad om støtte gjennom Larvik pedagogiske senter gav et bidrag på 10.000,- kr. til forprosjektarbeidet. I november lå det klart en søknad til Vestfold Fylkeskommune om kulturmidler, og vi satte igang arbeidet med en introduksjonsfolder som lå ferdig trykket lille julaften 97.

Straks over nyttår ble folderen distribuert gjennom de pedagogiske sentre i Larvik og Sandefjord. Allerede i januar kom de første henvendelsene. På dette tidspunktet var det uklart om søknaden til Fylkeskommunen ville gi et tilskudd, men vi hadde «en god følelse» og lot det stå til. Ved utgangen av februar fikk vi melding om at fylkeskommunen ville yde 30.000,- kr. og vi kunne legge et endelig budsjett.

Vi valgte å begrense oss til Larvik og Sandefjord i første runde, men var klar til å sende folderen til andre Vestfoldkommuner etter hvert. Det ble imidlertid fort klart at kapasiteten vår ville bli fylt i disse to kommuner. En drøy måned før start var tiltaket fulltegnet. I perioden fra 7/5 til 12/6 98 ble leieren besøkt av i alt 708 gjester fordelt på 521 barn og unge og 187 voksne. Disse fordelte seg på 20 skoleklasser fra 10 skoler, 1 barnehageavdeling, en stor gruppe folkehøyskoleelever, 2 lærergrupper samt en samling med medarbeidere og inviterte gjester.

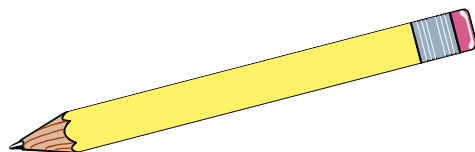
Prosjektet gikk i regnskapsmessig balanse, ikke minst som følge av den store dugnadsinnsatsen som ble lagt ned av en rekke personer. Som en del av prosjektet ble det i løpet av våren bygget et nytt vikingtelt og en oppstadvev. Vevan ble utstyrt med renning. Leirplassen ble ryddet, telter og utstyr satt opp og ildstedet bygget. Nær leirplassen stod det fra før en stor samisk lavvo som ofte blir benyttet av Skiringsal Folkehøyskole. Denne har eget ildsted, og ble benyttet som en del av vernattingstilbudet. 10 klasser overnattet i leiren. Lavvoen fungerte også som oppholdsplass i de verste regnbygene. Nær leiren ligger det noen fortidsminner - bl.a. en jernalders hustuft og rester av en stor gravrøys som de fleste av klassene fikk se under oppholdet. 3 skoleklasser kombinerte besøket med en tur til Istrehågan.

Matlaging over åpen ild var et viktig innslag. Suppekoking og baking på takke var noe alle fikk del i. Alle elever fikk dessuten prøve seg på karding av ull og spinning med håndtein både av ull og lin. Andre arbeidsoppgaver med fremstilling av lin ble også vist og forsøkt.

Freddy Svanberg

Inspirasjon

**Erling Pedersen holdt åpnings-
talen til åpning av utstillingen
Stein - hjerte - jern sommeren
1998 og vi deler denne med deg
via Budstikka. Inspirasjon tren-
ger vi får å få gjennomført det
meste - enten det gjelder det å
skrive en bok, male, eller for
den saks skyld drive forening.
Utstillingen var et samarbeid
mellom Vestfoldfestspillene,
Larvik kunstforening og
Kaupangprosjektet.**

Inspirasjon betyr, som dere vet, innblåsing, dvs. av det guddommelige, at en fylles av åndelighet og kreativitet. I gamle dager reiste sanne kunstnere til Roma eller Telemark for å få inspirasjon. Denne tradisjonelle kunstner-typen, med bredbremmet hatt, langt skjerf og tuberkelflekker over kinnbeina ser vi ikke så ofte lenger. Åndelig forfinethet er visst ikke helt moteriktig for øyeblikket. Sist jeg traff en kunstner utendørs var han iført slitte adidas, falma joggedrakt og vilt blikk, og det var snarere snakk om utblåsing enn innblåsing. Det sies at stor kunst består av 10% inspirasjon og 90% transpirasjon. Denne formelen kan forlede oss til å tro at inspirasjonen ikke er så avgjørende som en har hatt inntrykk av tidligere. Dette er feil. Inspirasjonen er

katalysatoren, den lille, men helt nødvendige igangsetteren i denne store og innvikla prosessen som kalles kunstnerisk arbeid. Uten inspirasjon, intet kunstverk. For å sette det på spissen, et menneske som ikke er i stand til eller villig til å la seg beånd, bør avstå fra en kunstnerisk løpebane og heller tegne plakater for supermarkeder eller skrive musikk for dypt utringa fjortiser eller bli tekstforfatter i Gielmeyden og Kiese.

Nå er det alltid et spørsmål om hva som kom først, høna eller egget. Mange av oss er dessverre nødt til å sette i gang med blanke ark og tomme lerret, uansett om den store og hellig inspirasjonen har innfunnet seg eller ikke. De som har sett oss på morrakvisten, veit at vi heller ville hatt dyna enn ånden over oss. Ofte kjennes arbeidet meningsløst, skisser og utkast lages og kasseres, lages og kasseres, og postkassa fylles av inkassovarsler

og samboeren forlanger at får du ikke gjort noe uti det åndelige, så kan du i det minste slå plenen. Det er som regel da det skjer noe. Brått kjenner du - løftet. Det lille øyeblikket du veit med deg sjøl at nå var du nær det guddommelige. Det er det jeg kaller å bli tvunget til inspirasjon. Jeg vet ikke hvor mange av de kunstnerne som er representert her som har det på samme måten. Kunstnerisk arbeid er - heldigvis - svært så individuelle prosesser. Men jeg vil vel si at her i Vestfold er det lettere å la seg inspirere enn mange andre steder - ikke minst om en har litt

sans for kombinasjonen natur og historie. Her synger det jo av fortid nær sagt i hvert et plogskjær. Etter min mening har kunstneren her en svært viktig oppgave. Ta vare på og gjenopplive fortida, filtrere og rense og reindyrke den i sitt spesifikke uttrykk, så dagens vestfoldinger kan se nye sider ved distriktet sitt, historien og dermed seg sjøl.

Jeg gratulerer Kaupangprosjektet og Larvik kunstforening med initiativet og kunstnerne med resultatet som i sannhet er inspirert og mangslungen og storartet!
Erling Pedersen

Historisk-faglig komite

Komiteen har hatt samme sammensetning som før, men aktiviteten har vært noe mindre i 1998 enn tidligere.

Vi klarte ikke å gi ut nytt nummer av årsskriftet. Vi fikk kontakt med mange bidragsytere, men kvaliteten på det vi fikk inn var svært varierende, og flere bad om å få utsettelse på sitt bidrag. Da vi heller ikke lyktes i å få en avtale om økonomisk støtte som kunne sikre oss mot et stort økonomisk tap, valgte vi å vente til 1999 med å gi ut neste nummer.

Vi har tatt initiativ til bygging av modell som viser den del av Kaupang som er gravd ut. Vi har formidlet kontakt mellom Roar Tollnes og Halvor Vestrum, som lager modellen for oss.

Komiteen har tatt initiativ til å gjøre ferdig vår CD-ROM om Kaupang og oldti-

den i søndre Vestfold, og Kaupangprosjektets internetsider har fått engelskspråklig versjon. Til dette arbeidet har vi fått hjelp av Tommy Andre Nyqvist, elev ved Tor Heyerdahl videregående skole.

Ellers har vi brukt en del tid i komiteen til å drøfte de mulighetene som de nye funnene og den planlagte storutgravingen på Kaupang gir. På slutten av 1998 har vi begynt planleggingen av en stor utstilling om Kaupang og distriktets oldtids-historie, som skal gjennomføres i år 2000. Vi har invitert Oldsaksamlingen og Larvik kommune ved Larviksmuseene til et samarbeid om utstillingen, noe begge har takket ja til. Oldsaksamlingen har til og med lovet å låne ut originalfunn. Utstillingen vil kreve det meste av vårt arbeid i 1999, og vi er også avhengige av å mobilisere store deler av Kaupangprosjektets medlemsmasse for å realisere våre planer for utstillingen.

H.K Voje

Styret Informerer

Leder:
Freddy Svanberg
33 45 95 85

Nestleder:
Anne Gilding
33 11 48 37

Sekretær:
Gro R. Stalsberg
33 12 47 36

Kasserer:
Gjert Jahnsen
33 12 51 51

Styremedlemmer:
Erland Blakstad
Bjørn Bergene
Hallvard Høyessen
Vara:
Wenche Hellum
Eva Smith-Meyer

**Foreningens
adresse:**
Kaupangprosjektet
Olav Flætensvei 3a
3280 Tjodalyng
Fax: 33 12 50 42
Bankgiro:
2510.25.39837
Internettadresse:
<http://home.sol.no/~kapupang>

Redaktør:
Gro R. Stalsberg
Utforming:
Steinar Stalsberg
Trykk:
Preutz Grafisk AS
3269 Larvik

Vi inviterer til VINTERGILDE *Fredag 26.2. 1999 PÅ NESTUN*

Vi gjentar fjorår-
ets sosiale sam-
menkomst. Invita-
sjon med ytterli-
gere opplysninger
vil bli sendt ut
senere. Du kan
også ta kontakt
med:

Færøysk ringdans, gilde 1998

Wenche Hellum tlf. 33 18 57 06, fax 33 18 25 33
Sett av dagen nå – ta med deg venner og kom!

Birkaturen

Vi drar til Sverige, nær-
mere bestemt Stockholm
og besøker bl.a. Birka.
Det er et par ledige
plasser, og vi oppfordrer
deg som har lyst til å være med til å melde deg på, evt.
stå på venteliste. Se fyldigere informasjon i Budstikka
nr. 3/1998. Bindene påmelding 1. mars 1999 (PS. de
som allerede har meldt seg interesserte vil få ytterligere info før
denne dato) **Påmelding og opplysninger:**

Ingjerd, tlf: 33 18 34 46.

Innkalling til årsmøte

Årsmøtet holdes tirsdag 23.2.1999 kl. 19.00 på Tjodalyng.

Dagsorden:

1. Valg av møteleder
 2. Valg av referent
 3. Godkjenning av innkallingen til årsmøtet
 4. Godkjenning av dagsorden
 5. Årsberetning
 6. Regnskap
 7. Innkomne saker
 8. Valg
- Ved valget skal det velges leder for ett år, tre styremedlemmer for to år, to revisorer for ett år.
 - Saker som ønskes tatt opp på årsmøtet må være styret skriftlig i hende senest en uke før årsmøtet.
 - Saksdokumentene til årsmøtet vil være tilgjengelig hos Gro Stalsberg tlf. 33 12 47 36 og på Larvikmuseene, Herregårdssletta 6, 3257 Larvik, senest 1 uke før årsmøtet.

Etter årsmøtet blir det enkel bevertning, underholdning og sosialt samvær.

Freddy Svanberg
Leder

Fra den gamle lensmannsgård på Kaupang

Jeg har den siste tiden gjennomgått en del gamle avisutklipp om Kaupang, samlet av Astri Jahnsen og Tjølling historielag. Det eldste i denne samlingen er dette fra Jarlsberg og Larvik Amtstidende 8.oktober 1932. Dette er skrevet lenge før de store utgravningene tok til på Kaupang, på gravfeltet i Bikhulberget, og lenge før byområdet var lokalisert. Tar den med i Budstikka som en liten kuriositet – mye er faktisk like aktuelt i dag!

Gro R. Stalsberg

Ved det gamle handelssted Kaupang i Tjølling har man funnet et par hundrede gravhauger med en diameter av fra 5 til 10 Meter. (dvs. Nord for gården) Nogen store dimensjoner har ikke de funne hauger hatt, men de største kan godt være jevnet med jorden under tidligere århundreders jorddyrkning. De fleste gravhauger skriver sig fra vikingetiden. Gjennom fjerne tider er sikkert her meget ødelagt, som kunde kastet lys over vår historie, om det hadde vært bevart, men enne skjuler sikkerlig jorden meget av interesse derute.— Det er jo også på Lamøen gravhauger som ennu ikke er undersøkt. Det går litt langsomt med kartleggelsen av landets gamle saga. Gårdbruker Hans Jahnsen Kaupang på den gamle lensmannsgård ryddet for nogen tid siden brisk i en liten havnehage litt sydvest fra gården.(det som i dag er kjent som gravfeltet i Bikhulberget) Under arbeidet støtte han

på noen stensetninger, som han studset over på grunn av den regelmessige form disse hadde. Det var en lengere slik stensetning og en to, tre runde, Videre en del påfallende sten oppe på toppen av den beskjedne fjellknaus, som hever sig av grunnen. Også annen sten her gav eieren anledning til refleksjoner. Det vil bli ryddet brisk og ved leilighet vil vel nogen kyndige komme ut og se på forholdene. For legfolk er det jo ikke godt å dømme om disse ting, men det var i hvert fall åpenbart, at der lå en eller to mindre gravhauger her. Og da havnehagen ligger i det store kirkegårdsfelt derute, er det jo nærliggende å tro, at forhøiningene her mellom to vik – eller sund var det jo en gang – har vært nyttet til et eller annet. Kaupangen må ha ligget like innpå, ja hvem vet kanskje har den for saks skyld havnehagen vært en del av kaupangen. Skulde stensetningene muligens være en levning av gamle hustufter? Vi vet intet, men der bra at folk har åpne øine for

hvad de således kan finne i havnehager, skog og innmark, tar vare på tingene og melder av. Meget taler for, at mer systematiske undersøkelser i Kaupangområdet kunde bringe adskillig mer av interesse for dagen, enn det våre arkeologer og historikere hittil har hatt å arbeide med.

Slike undersøkelser burde komme jo før jo heller. Over jorden i den vesle havnehage er det for tiden ikke rett meget å se. Bare litt gravning ved kyndige menn kan fastslå hvad de nevnte stenrekker og stensirkler kan bety.

Boktipset: Litteratur om Kaupang

Kaupang er aktuell som aldri før med bl.a. planlagte åkervandring, planer om nye utgravninger og publisering av materiale fra tidligere utgravninger, alt i regi av Universitetet i Oslo. Mange er de som har etterlyst stoff om Kaupang. Til det er å si at det finnes ganske mye skrevet om Kaupang opp gjennom årene, men dette er til dels lite oversiktlig for menigmann og det er også svært lite populærvitenskapelig materiale å finne.

Jeg har tatt med noe av det som kan være enklest å få tak i, og som samtidig gir en ganske god oversikt.

Universitetets Oldsaksamling har til nå gitt ut tre bind om Kaupang i serien Norsk Oldfunn.

Bind I - Kaupangfunnene, bakgrunn, gravskikk og funn av Charlotte Blindheim, Birgit Heyerdahl-Larsen og Roar Tollnes.

Bind II - Gravplassen i Bikholbergene/ Lamøya - undersøkelser 1950-57, del A Gravskikk, av Charlotte Blindheim og Birgit Heyerdahl-Larsen

Bind III B - Bosetningsområdets keramik av Ellen Karine Hougen.

Bøkene gir den spesielt interesserte god bakgrunnskunnskap og innsikt i både problemer og teorier rundt gravene, gravskikk mm. sammen med en god del plansjer og beskrivelse av funn. (Mer er under utarbeidelse og vil forhåpentligvis komme om ikke så lenge, særlig savner vi mer om funnene i selve byområdet.)

For den som er interessert kan bindene bestilles ved Universitetets oldsaksamling eller lånes på Biblioteket.

Andre kilder er **Tjølling Bygdebok**, bind I hvor Charlotte Blindheim har skrevet artikkelen «Gjennom jerntider». I Norsk Arkeologisk selskaps årbok **Viking** finnes også noen artikler om Kaupang, og spesielt 1969 utgaven har en fyldig artikkel om Kaupang.

I 1972 ble det utgitt en liten populærvitenskapelig bok om Kaupang-utgravningene - **Kaupang vikingens handelsplass** - skrevet av Charlotte Blindheim og Roar Tollnes. Denne er ikke å få kjøpt lenger, men som det øvrige jeg har nevnt, kan den lånes på biblioteket.

Gro R. Stalsberg

KUNST, HÅNDVERK OG INDUSTRI

- Komiteens aktiviteter siste år:

I denne komiteen har det vært tre store satsningsområder dette året:

1. Kunstutstillingen "Stein, hjerte og jern" i Larvik Kunstforenings lokaler sommeren '98.
2. Kunstnertreffet "Mitt skip er lastet med..." i Skråvika midt i juni.
3. Produksjon av nye PP-produkter: kopp og tallerken høsten '98.

Det var morsomt og spennende å merke den umiddelbare responsen vi fikk da vi før jul '97 kontaktet Terje Lysebo, årets Festspilldirektør, om planene vi hadde om en kunstutstilling under Festspillenes paraply. Kaupangprosjektet har markert seg solid i distriktets kulturliv. Det var lett å vinne gehør for planene vi la fram: Kunstnere med tilknytning til distriktet skulle inviteres til en kollektivutstilling i Larvik Kunstforenings lokaler våren '98. Tanken var at inspirasjon skulle hentes fra vår felles kulturarv. Utstillingen var da også en direkte oppfølger av kunstnertreffet "Under eikene", som vi arrangerte i aug. 97. Vestfoldfestspillenes styre takket ja, kunstnerne responderte, -og utstillingen ble behørig åpnet 26.juni, med ordfører og mer enn 100 mennesker til stede på vernissagen

. Dårlig annonsering og en stor kulturell arrangementstetthet må ta noe av skylden for at besøket i de følgende ukene var noe mindre enn vi hadde håpet. Komiteen var imidlertid fornøyd, - det kom mange god-

ord om utstillingen og Kaupangprosjektet fikk god pressedekning hele veien.

Kunstnertreffet "Mitt skip er lastet med.." måtte avlyses da det var få som ga tilbakemelding innen tidsfristen. Men mange gode ideer ligger lagret til en senere anledning. Vi fikk en solid støtte fra strålende entusiastiske jenter fra Sandefjord, og Ludl hadde sagt ja til å stå ved grytene....

Kaupangprosjektets porselen fra PP er på plass i hyllene rundt om. Det er fremdeles mulig å skaffe seg både tallerken og krus. Motivet er som sist en etsing av Astrid Skaaren-Fystro, overført til porselen. Trenger du en hyggelig gave til noen du kjenner, så gjør handelen på årsmøtet!

Komiteen sliter til tider med at gruppen består av litt villstyrige mennesker som lar seg engasjere både her og der! Det har mange ganger vært vanskelig å samles. Har DU tid og lyst til å være med, så ta kontakt!

Asbjørg Dalen

Markedskomiteens arbeid 1998

Markedskomiteen hadde en god aktivitetsperiode 1. halvår 1998. Komiteen hadde månedlige møter og tok opp flere viktige saker. Vi jobbet med å følge opp årsskriftssalget og solgte bl.a. på møte i Sandar Historielag 1. februar startet vi med å sette opp en oversikt over Kaupangprosjektets aktiviteter for siden å kunne lage en målrettet aktivitetsplan. Dette arbeidet fulgte vi opp i tiden framover. Utover våren jobbet vi med planer for finansiering og salg av årsskriftet 1998.

Vi drøftet også hvordan vi kunne organisere medlems- og markeds-aktiviteter ved teltene på Kaupang sommeren 1998, noe som bl. a. resulterte i at selgere av passende varer fikk anledning til å framby disse ved teltene. Sjøheim deltok på Larvik Turistkontors møte om internett i april.

I juni presenterte vi Kaupangprosjektet og sydfylket under et visningsarrangement for Vikingbussen på Borre. (Vikingbussen er et turistiltak igangsatt av turistkontorene i Vestfold.) Etter ønske fra styret star-

tet vi også opp arbeidet med en langsiktig markedsplan for Kaupangprosjektet. I vårhalvåret hadde vi 2 møter "ute i felten". Det ene i mai i Skiringsalens skoger, det andre i juni på Bergene gravfelt. Dit inviterte vi også styrets medlemmer.

I løpet av denne perioden måtte 2 av komiteens medlemmer trekke seg. p.g.a. andre gjøremål, og vi greide bare delvis å supplere komiteen med nye medlemmer. Dette er en medvirkende årsak til at aktiviteten i høsthalvåret ble minimal. Av

andre årsaker kan nevnes at enda et medlem måtte midlertidig permitteres på slutten av året. I denne perioden var også komitemedlemmenes yrkesaktivitet så høy at det var særdeles vanskelig å møtes, selv om vi da hadde fått tilskudd av 2 nye medlemmer.

Markedskomiteens medlemmer pr. 31. desember 1998 er:

Wenche Hellum (leder), Sissel Torgriksen (sekretær), Bjørn Bergene, Per Egil Sjøheim, Steinar Larsen

Wenche Hellum

Aktivitetskomiteen

Ativitetskomiteen kom etter litt stillstand i aktivitet igjen ettersommeren 1998. Ingjerd Beate Nyhus Larsen tok ansvar for å få komiteen i drift igjen, noe som straks ga resulater.

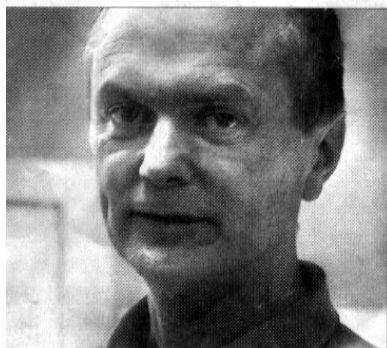
25.11.98 ble det holdt medlemsmøte på Tjodalyng, tema var Birka. Der benyttet komiteen anledning til å orientere om tur til Birka 21. -23.5.1999 og planlagte turer i 2000 og 2001. Terminliste for 1999 ble også fremlagt (se Budstikka nr. 3/98).

B

Returadresse:

Budstikka
Gro Stalsberg
Olav Flåtensvei 3a
3280 Tjodalyng

Dagfinn Skre

Annet for salg:

Det er ca 10 **tallerkener** igjen av fjorårets produksjon - pris kr. 230,-

Bronsenøkkel, kopi av nøkkel funnet på Bergene - kr. 150,-

«**Oldtidsreiser i Søndre Vestfold**»

vår bestselger - noen få igjen, pris kr. 40,-

Årsskrift 1997, kr. 100,-

Ta kontakt med Gjert tlf. 33 12 51 51

eller Gro på tlf. 33 12 47 36

Medlemsmøte

- onsdag 17.3.1999 kl 19.00 på Tjodalyng

OBS! - endret dato i forhold til terminliste.

Som en del av dere sikkert er kjent med er det store ting på gang rundt Kaupang, med publisering av materiale fra tidligere utgravninger, ny forskning og forhåpentligvis nye utgravninger med start i 2000.

Vi har bedt leder og prosjektansvarlig for Kaupang, Førsteamanuensis v/Institutt for arkeologi - Dagfinn Skre til vårt medlemsmøte, der han vil foredra om «**Nye undersøkelser på Kaupang**».

Merk av datoen og kom! Enkel bevertning.

Medlemmer og andre interesserte velkommen